

ใบงานครั้งที่.....
ลายเซ็นผู้สอน.....
วันที่...../...../.....

ชื่อ - สกุล..... ชั้น..... เลขที่.....

เรื่อง “วรรณคดีสมัยสุโขทัย”

วรรณคดีสมัยกรุงสุโขทัยเท่าที่ปรากฏหลักฐานมีอยู่เพียง ๒ รัชสมัย คือ สมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช และสมัยพระมหาธรรมราชาที่ ๑ (พระยาลิไท) “ลักษณะวรรณคดี” เป็นวรรณคดีที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับบ้านเมือง วัฒนธรรม และมโนธรรมสั่งสอนศีลธรรม ไม่ได้มุ่งเพื่อความบันเทิงโดยตรง คำประพันธ์ส่วนใหญ่แต่งเป็นร้อยแก้ว แต่มีการใช้คำสัมผัสคล้องจองกันด้วย การใช้ถ้อยคำจะใช้คำไทยแท้เป็นส่วนมาก มีวรรณคดีสำคัญ ๔ เรื่อง ดังนี้

วรรณคดีสมัยสุโขทัยมี ๔ เรื่อง

เรื่องที่ ๑

เรื่องที่ ๒

เรื่องที่ ๓

เรื่องที่ ๔

๑. ศิลปินหลักที่ ๑

๑. ผู้แต่ง.....เป็นกษัตริย์องค์ที่.....ที่ปกครองบ้านเมืองสุโขทัย
สันนิษฐานว่าศิลปินหลักที่ ๑ จารึกขึ้นประมาณ พ.ศ. ๑๘๓๕ ซึ่งเป็นปีที่พ่อขุนรามคำแหงมหาราช
ทรงสั่งให้สร้างพระแท่นมนังคศิลาบาตรและจารึกหลักอื่น ๆ

๒. ลักษณะการแต่ง.....

๓. จุดมุ่งหมายในการแต่ง

๑).....

๒).....

กิจกรรมที่ ๑) การอ่านตีความ แปลความ และขยายความ

ตอนที่ ๑) ด้านที่ ๑ บรรทัดที่ ๑ - ๑๘

พ่อกูซื้อศรีอินทราทิตย์ แม่กูซื้อนางเสือง พี่กูซื้อบ้านเมือง กูพี่น้องท้องเดียวกันห้าคน ผู้ชายสาม ผู้หญิงสอง
พี่เผือกผู้ย้ายตายจากเผือกเตรียมแต่ยังเล็ก เมื่อชั่วพ่อกู กูบำเรอแก่พ่อกู กูบำเรอแก่แม่กู กูได้ตัวเนื้อตัวปลา
กูเอามาแก่พ่อกู กูได้หมากส้มหมากหวาน อันใดกินอร่อยกินดี กูเอามาแก่พ่อกู

๑. ข้อความข้างต้นกล่าวถึงเรื่องอะไร.....

๒. ข้อความใดกล่าวถึงจริยวัตรของพ่อขุนรามคำแหงที่ทรงปฏิบัติต่อพระราชบิดา พระราชมารดา
และพระเชษฐา.....

ตอนที่ ๒) ด้านที่ ๑ บรรทัดที่ ๑๘ - ด้านที่ ๔ บรรทัดที่ ๑๑

เมืองสุโขทัยนี้ดี ในน้ำมีปลาในนามีข้าว เจ้าเมืองบ่เอาจกอบในไพร่ลู่ทาง เพื่อจูงวัวไปค้าขี่ม้าไปขาย ใครจักใคร่ค้าช้างค้า ใครจักใคร่ค้าม้าค้า ใครจักใคร่ค้าเงินค้าทองค้าไพร่ฟ้าหน้าใส คนเมืองสุโขทัยนี้ มักทาน มักทรงศีล มักอวยทาน

๓. ข้อความข้างต้น กล่าวถึงเรื่องอะไร.....

๔. ข้อความใดบ่งชี้ว่า “สุโขทัยมีความเจริญและอุดมสมบูรณ์”.....

๕. คำว่า “จกอบ” หรือ “จำกอบ” หรือ “จังกอบ” เป็นคำจากภาษาอะไร..... หมายถึงอะไร.....

๖. “เจ้าเมืองบ่เอาจกอบในไพร่ลู่ทาง เพื่อจูงวัวไปค้าขี่ม้าไปขาย ใครจักใคร่ค้าช้างค้า ใครจักใคร่ค้าม้าค้า” สะท้อนภาพเศรษฐกิจสมัยสุโขทัยว่าเป็นรูปแบบใด.....

ตอนที่ ๓) ด้านที่ ๔ บรรทัดที่ ๑๒ - บรรทัดที่ ๒๗ (บรรทัดสุดท้าย)

ในปากประตูมีกระดิ่งอันฉิ่ง แขนงไว้หั้น ไพร่ฟ้าหน้าปก กลางบ้านกลางเมือง มีถ้อยมีความ เจ็บท้อง ข้องใจ มันจักกล่าว ถึงเจ้าถึงขุนบไ้ ไปลั่นกะดิ่งอันท้านแขนงไว้ พ่อขุนรามคำแหงเจ้าเมืองไ้ยิน เรียกเมื่อถาม สอนความแก่มั่นด้วยชื่อ ไพร่ใน เมืองสุโขทัยนี้จึงชม

๗. ข้อความข้างต้น แปลความได้ว่าอย่างไร.....

๘. เมื่อพิจารณาข้อความข้างต้น บ่งชี้ให้เห็นว่าสมัยสุโขทัยปกครองบ้านเมืองอย่างไร.....

กิจกรรมที่ ๒) สรุปภาพสะท้อนสังคมจากศิลาจารึก

๒. ไตรภูมิพระร่วง

ไตรภูมิพระร่วง เดิมเรียกว่า **เตภูมิกถา** หรือ **ไตรภูมิภค** ต่อมาเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น “ไตรภูมิพระร่วง” เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระร่วงเจ้าแห่งกรุงสุโขทัย ไตรภูมิพระร่วงฉบับเก่าที่สุดบันทึกไว้ในใบลานด้วยอักษรขอม เมื่อ พ.ศ. ๒๓๒๑

- ๒.๑ ผู้แต่ง.....เป็นกษัตริย์ปกครองสมัยสุโขทัย วงศ์พระร่วงที่ ๖ ครองราชย์เมื่อ พ.ศ. ๑๘๙๐ ทรงยึดมั่นในหลักธรรมสอนคำสอนของ.....
- ๒.๒ ลักษณะการประพันธ์ แต่งเป็น.....
- ๒.๓ เนื้อหาของวรรณคดี มีเนื้อหาเกี่ยวกับคติความเชื่อของชาวไทยเป็นจำนวนมาก ได้แก่.....
- ๒.๔ จุดประสงค์ในการแต่ง
- ๑) เพื่อเทศน์แก่.....ของตนเอง เป็นการเจริญธรรมกตัญญูประการหนึ่ง
 - ๒) เพื่อใช้สั่งสอน.....ให้มีคุณธรรม รู้จัก.....เข้าใจพุทธศาสนาช่วยกันดำรงพุทธศาสนาไว้ให้มั่นคง

ความรู้เสริมเกี่ยวกับกษัตริย์ราชวงศ์พระร่วง (มี ๙ พระองค์)

ราชวงศ์พระร่วง เป็นราชวงศ์ที่ปกครองอาณาจักรสุโขทัยซึ่งเคยมีอำนาจครอบคลุมพื้นที่ลุ่มแม่น้ำยม แม่น้ำน่าน แม่น้ำปิง แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำน้อย แม่น้ำเมย แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำโขง และจรดชายฝั่งทะเลทั้งสองด้าน มีพระบรมเดชานุภาพมากและพระเกียรติคุณเป็นที่ปรากฏไปยังแคว้นแคว้นดินแดนต่าง ๆ มีอยู่ ๒ พระองค์คือ **พ่อขุนรามคำแหงมหาราช** และ**พระมหาธรรมราชาที่ ๑** ซึ่งเป็นสองรัชสมัยที่ทำให้ราชอาณาจักรสุโขทัยมีความเจริญรุ่งเรืองทางด้านต่าง ๆ เป็นอันมากทั้งการปกครอง การสร้างบ้านแปลงเมือง การแผ่ขยายดินแดน การส่งเสริมศาสนา การเกษตร อักษรศาสตร์ ขนบธรรมเนียมจารีตประเพณี เศรษฐกิจการค้า การทูตการต่างประเทศ ศิลปกรรม วัฒนธรรม และอื่น ๆ ซึ่งทำให้ความเป็นอยู่ของอาณาประชาราษฎร์ในราชอาณาจักรสุโขทัยยุคนั้นสมบูรณ์พลสุขจึงทรงเป็นที่เคารพเทิดทูนบูชากันสืบมา

ปกครองสมัยสุโขทัย

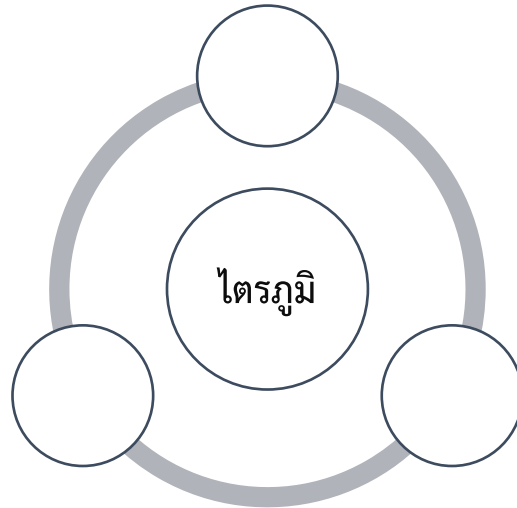
- ๑).....(๓๐ ปี)
- ๒).....(๑๑ ปี)
- ๓).....(๑๙ ปี)
- ๔).....(๒๕ ปี)
- ๕).....(๒๔ ปี)
- ๖).....(๒๑ ปี)

ปกครองสมัยอยุธยา

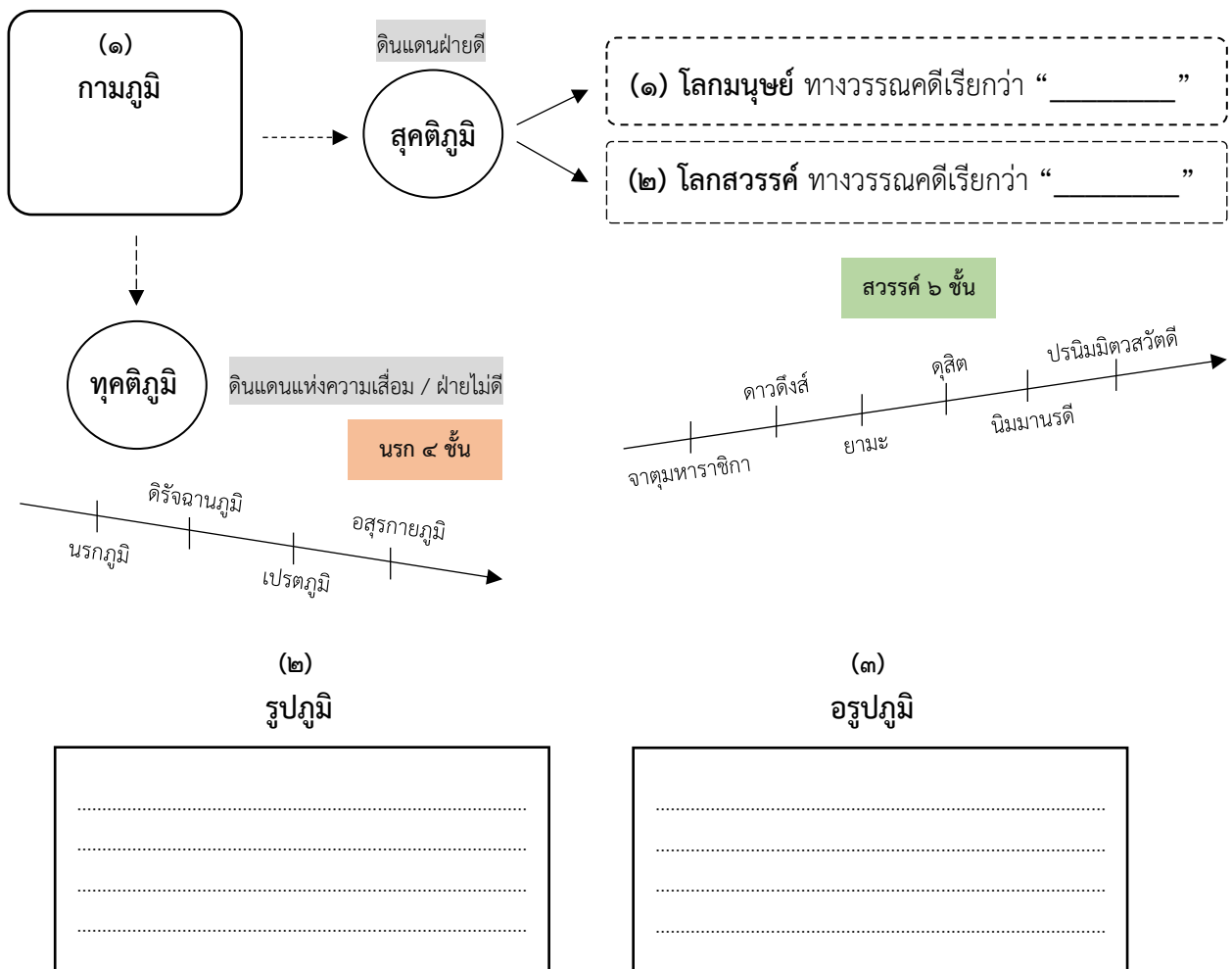
- ๗).....(๓๑ ปี)
- ๘).....(๑๙ ปี)
- ๙).....(๑๙ ปี)

๒.๕ “ไตรภูมิ” ตามความเชื่อของไทยในสมัยสุโขทัย

หมายถึง.....

๒.๕.๑ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับความเชื่อของไตรภูมิ

๒.๖ เนื้อเรื่องย่อ “ไตรภูมิพระร่วง ตอน มนุสสภูมิ”

(๑) การเกิดของมนุษย์

ขั้นที่ ๑ → ขั้นที่ ๒ → ขั้นที่ ๓ → ขั้นที่ ๔
 ปฏิสนธิ (.....) ๗ วัน (.....) ๑๔ วัน (.....) ๒๑ วัน (.....)

.....			
-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------

ขั้นที่ ๕ → ขั้นที่ ๖ → ขั้นที่ ๗
 ๒๘ วัน (.....) ๓๕ วัน (.....) ๔๒ วัน (.....)

.....		
-------------------------	-------------------------	-------------------------

(๒) การคลอดบุตร

ท้อง ๖ เดือน	ท้อง ๗ เดือน	ท้อง ๘ เดือน
.....		

ความเชื่อเรื่องเด็กที่มาจากสวรรค์ ความเชื่อเรื่องเด็กที่มาจากนรก

.....	
-------	-------

แนวคิดสำคัญของเรื่อง “ไตรภูมิพระร่วง”

.....

แบบทดสอบหลังเรียน “ไตรภูมิพระร่วง ตอน มนุสสภูมิ”

คำสั่ง : ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย x ลงในข้อที่ถูกต้องเพียง ๑ ข้อ

๑. ข้อใดเรียงลำดับการเกิดของมนุษย์ได้ถูกต้อง

๑. กัลละ เปลี อัมพุทะ ฆนะ เบญจสาขาหุต
๒. กัลละ ฆนะ อัมพุทะ เปลี เบญจสาขาหุต
๓. กัลละ อัมพุทะ ฆนะ เปลี เบญจสาขาหุต
๔. กัลละ อัมพุทะ เปลี ฆนะ เบญจสาขาหุต

คะแนน

๖

๒. ข้อใดหมายถึง “กัลละ”

๑. น้ำล้างเนื้อ
๒. ก้อนเนื้อ
๓. หัว แขน ขา
๔. เศษ ๑ ส่วน ๒๕๖ ของเส้นผม

๓. ข้อใดหมายถึง “ฆนะ”

๑. ๒๑ วัน จะมีลักษณะเป็นของเหลว
๒. ๒๑ วัน จะมีลักษณะเป็นไข่ไก่
๓. ๑๔ วัน จะมีลักษณะเป็นของเหลว
๔. ๑๔ วัน จะมีลักษณะเป็นไข่ไก่

๔. ข้อใดหมายถึง “น้ำล้างเนื้อ”

๑. เบญจสาขาหุต
๒. เปลี
๓. ฆนะ
๔. อัมพุทะ

๕. เรื่อง “ไตรภูมิพระร่วง” มีอิทธิพลต่อชาวไทยเรื่องใดมากที่สุด

๑. ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม ทำให้เกรงกลัวต่อบาป ละชั่ว ทำความดี
๒. ความเชื่อเรื่องสวรรค์ ทำให้คนไทยนิยมทำบุญเพื่อขึ้นสวรรค์
๓. ความเชื่อเรื่องการทำทาน
๔. ความเชื่อเรื่องการทำบุญบารมี

๖. ข้อใดคือแนวคิดสำคัญของไตรภูมิพระร่วง ตอน มนุสสภูมิ

๑. การเกิดเป็นมนุษย์คือความทุกข์อย่างยิ่ง
๒. การเกิดของมนุษย์ตามแนวคิดทางวิทยาศาสตร์
๓. มนุษย์เกิดมาด้วยความยากลำบากและมีที่มาต่าง ๆ กัน
๔. มนุษย์เมื่อแรกเกิดเป็นเพียง “กัลละ” หรือเซลล์ที่มีขนาดเล็ก

กิจกรรมที่ ๓) สรุปภาพสะท้อนสังคมจากไตรภูมิพระร่วง

--

๓. สุภาสิตพระร่วง

สุภาสิตพระร่วง หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า **บัญญัติพระร่วง** เนื้อหาเป็นสุภาสิต มุ่งสอนให้มีความจงรักภักดี ต่อพระมหากษัตริย์ ส่งเสริมการศึกษา รู้จักประมาณตน ไม่โอ้อวด สร้างไมตรีไม่เบียดเบียนมิตร รักเกียรติและ ศักดิ์ศรีมากกว่าทรัพย์สินของตน

- ๓.๑ ผู้แต่ง.....แต่สันนิษฐานว่าอาจแต่งขึ้นในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช
- ๓.๒ ลักษณะการประพันธ์ แต่งเป็น.....
- ๓.๓ จุดประสงค์ในการแต่ง.....

๓.๔ ลักษณะของสุภาสิตพระร่วง

ลักษณะคำสอนจากเรื่อง จะเน้นในเรื่องการประพฤติปฏิบัติตนต่าง ๆ เช่น การผูกไมตรี การเลือกคบคน การวางตัว การรู้จักรักษาตัวรอด ฯลฯ คำสอนจะใช้ข้อความที่ง่าย เมื่ออ่านแล้วสามารถเข้าใจได้ทันที อย่งไรก็ดี ก่อนเข้าสู่ร้อยกรองสุภาสิตจะมีบทคำประพันธ์เริ่มก่อนดังนี้

ปางสมเด็จพระร่วงเจ้า	เฝ้าแผ่นภพสุโขทัย	ถอดคำประพันธ์
มลักเห็นในอนา	จึงผายพจนประภาษ	
เป็นอนุสาสนกถา	สอนคนนารชน	
ทั่วรัตตพิงเพียร	เรียนอำรุงผดุงอาตม์	

📖 ลักษณะของสุภาสิตคำสอน (ตัวอย่าง)

๑) ปลุกไมตรีอย่ารู้ร้าง สร้างกุศลอย่ารู้โรย	มุ่งสอนว่า (.....)
๒) รักตนกว่ารักทรัพย์ อย่าได้รับของเชลย	มุ่งสอนว่า (.....)
๓) ที่มีภัยพึงเลี่ยงหลัก ปลีกตนไปโดยด่วน	มุ่งสอนว่า (.....)
๔) เมื่อน้อยให้เรียนวิชา ให้หาสินเมื่อใหญ่	มุ่งสอนว่า (.....)
๕) อย่าไฝสูงให้พ้นศักดิ์ ที่รักอย่าดูถูก	มุ่งสอนว่า (.....)
๖) พบศัตรูปากปราศรัย ความในอย่าไขเขา	มุ่งสอนว่า (.....)
๗) อย่าเลียนครูเตือนดำ อย่าริกล่าวคำคด	มุ่งสอนว่า (.....)
๘) เมื่อพาที่จึงตอบ จงนบนอบผู้ใหญ่	มุ่งสอนว่า (.....)
๙) อาสาเจ้าจนตัวตาย อาสานายจงพอแรง	มุ่งสอนว่า (.....)
๑๐) อย่าทำการที่ผิด คิดชวนชวายุที่ชอบ	มุ่งสอนว่า (.....)

กิจกรรมที่ ๔) สรุปภาพสะท้อนสังคมจากสุภาสิตพระร่วง

๔. ตำรับท้าวศรีจุฬาลักษณ์ (นางนพมาศ)

- ๔.๑ ผู้แต่ง..... ได้ถวายตัวรับราชการในพระร่วงเจ้า มีความดีความชอบพิเศษ เช่น ประดิษฐ์โคลงลอยพระประทีปเป็นรูปดอกบัว ได้รับตำแหน่งเป็นสนมเอก มีบรรดาศักดิ์เป็นท้าวศรีจุฬาลักษณ์
- ๔.๒ ลักษณะการประพันธ์ แต่งเป็น.....
- ๔.๓ จุดประสงค์ในการแต่ง.....

๔.๔ เนื้อหาในวรรณคดีเรื่องตำรับท้าวศรีจุฬาลักษณ์

มีคุณทางวัฒนธรรมอย่างมาก ทำให้รู้เรื่องขนบธรรมเนียมประเพณีในพระราชสำนัก ได้แก่ ประเพณีลอยกระทง และการปฏิบัติตัวของหญิงชาววัง เช่น ตำแหน่งหน้าที่ของนางนพมาศ การศึกษาของเด็กไทยสมัยก่อน ตลอดจนขนบธรรมเนียมการรับราชการบางประการในราชสำนัก เนื้อหามี ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ว่าด้วยชีวิตประวัติของ..... ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งเข้ารับราชการฝ่ายใน ในราชสำนักของพระร่วงเจ้า และได้เลื่อนขึ้นเป็นพระสนมเอกในรัชกาลนั้น และกล่าวถึงพิธีต่าง ๆ ที่ปฏิบัติกันอยู่เป็นประเพณีตลอด ๙ เดือน เช่น พิธีอาสวายุข (แข่งเรือ) ประเพณีลอยกระทง ที่สืบทอดมาอยู่ปัจจุบัน เป็นต้น

ตอนที่ ๒ เป็นตอนที่มโนทัศน์ต่าง ๆ แทรกมาในเนื้อหาหลายเรื่อง เป็นลักษณะนิทาน..... แสดงให้เห็นลักษณะของการประพาดิษฐ์ว่ามีโทษอย่างไร และการทำดีมีผลสนองอย่างไร (อาจถือเป็นภาคผนวก หรือเป็นตอนที่ผู้อื่นแต่งเติมเข้ามาก็ได้)

กิจกรรมที่ ๕) สรุปลักษณะข้อสันติคมจากตำรับท้าวศรีจุฬาลักษณ์

